

4e ERFGOEDTAFEL FLEVOLAND

12 MAART 2020

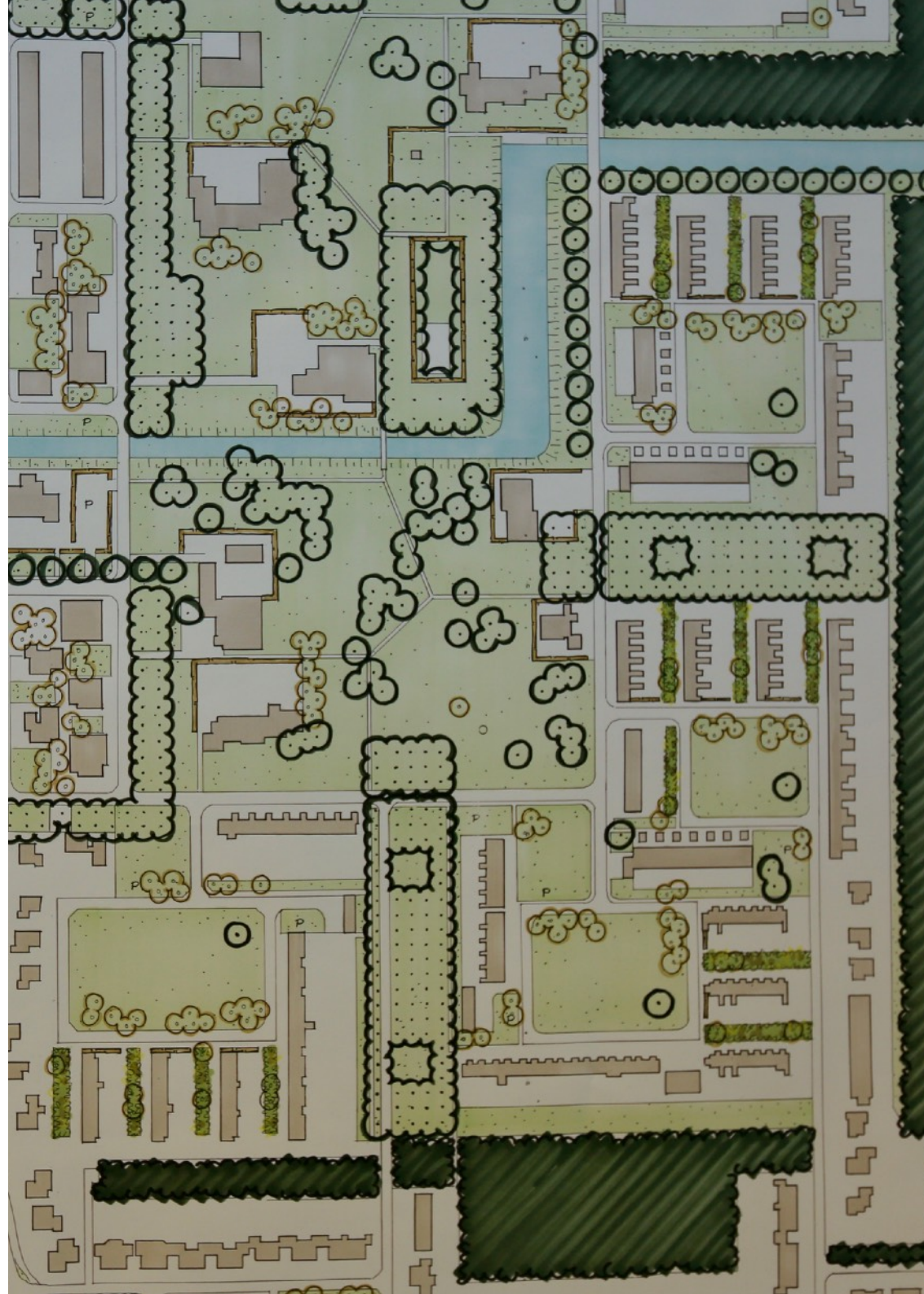
VERSLAG



INLEIDING

De Flevolandse Erfgoedtafel is een initiatief van de provincie Flevoland om een duurzame overlegstructuur te creëren tussen overheden, erfgoedprofessionals, gebiedspartners en vrijwilligers die zich bezighouden met erfgoed.

Op 12 maart 2020 vond de vierde Erfgoedtafel plaats in Museum Nagele. Tijdens de bijeenkomst lichtten gastsprekers Michaela Hanssen, Jouke van der Werf en Els Bakker het Verdrag van Faro en het bijbehorende programma Faro toe. Ook kregen de aanwezigen de kans om te vertellen waar ze momenteel mee bezig zijn. Dit document is het verslag van deze bijeenkomst.



AANWEZIGEN

Marloes van der Sommen	Het Flevolands Archief
Tineke Heise Provinciaal	Depot voor Bodemvondsten / Batavialand
Marcella Marinelli	Werelderfgoed Schokland & Gemeente Noordoostpolder
Peter Nijhof	Heemschut Flevoland
Piet Voermans	Heemschut Flevoland
Jan Boes	AWN-Flevoland
Anneke Zelhorst	Museum Nagele
Janny Spierenburg	Museum Nagele
Aukje van der Molen	Cultuur Historisch Centrum Noordoostpolder
Egbert de Vos	Canon De Noordoostpolder
Martine van Kampen	Land Art Flevoland
Marie-Josée Röselaers	Kunstambassadeurs & Land Art Flevoland
Lodewijk van Kemenade	Landschapsbeheer Flevoland
David Jansma	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
Bart Hamer	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
Ellen Rozema	Gemeente Lelystad
Mireille Dosker	Het Oversticht
José Schreurs	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Michaela Hanssen	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Jouke van der Werf	Bureau op het Plein
Els Bakker	Bureau op het Plein
Sonja Muusses	Provincie Flevoland
Hennie Tibben	Provincie Flevoland
Klaas van der Wielen	Provincie Flevoland

ORGANISATIE

Abigail Rousseau	Provincie Flevoland
Mauro Smit	ErfgoedInZicht // Voorzitter
Manon Dekker	ErfgoedInZicht // Verslag

GASTSPREKERS VERDRAG VAN FARO

Michaela Hanssen is programmaleider van het programma Faro bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Tijdens de Erfgoedtafel lichtte zij het Verdrag van Faro toe.

Verdrag van Faro

Het Verdrag van Faro - getiteld: 'De waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving' - is opgesteld door de Raad van Europa en gaat over erfgoed en participatie.

Belangrijke punten in het verdrag zijn:

- o Waarom en voor wie willen we het erfgoed behouden?
- o De mens en menselijke waarden staan centraal; dus de waarden die mensen - niet alleen erfgoedexperts - aan erfgoed toekennen.
- o Het gaat over een breed erfgoed begrip: gebouwd erfgoed, roerend erfgoed, het landschap, zelfbenoemd erfgoed, immaterieel erfgoed, enzovoorts.
- o Alle vormen van erfgoed zijn gelijkwaardig, dus even belangrijk.
- o Het recht van iedereen op cultureel erfgoed.
- o De noodzaak iedereen in de samenleving te betrekken bij het bepalen wat cultureel erfgoed is en bij de zorg ervoor.
- o Cultureel erfgoed als bron voor duurzame ontwikkeling en kwaliteit van leven.

Er staan ook drie grote thema's in het verdrag:

- o Maatschappelijke cohesie door een goede omgang met culturele diversiteit.
- o Kwalitatieve leefomgeving en kwaliteit van leven.
- o Participatie (goed burgerschap) door gedeelde verantwoordelijkheid, eigenaarschap en zeggenschap.

De boodschap van het Verdrag van Faro is dat erfgoed als middel kan worden gebruikt om deze grote doelstellingen te verwezenlijken.

Programma Faro

Om te onderzoeken of Nederland - de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap - het Verdrag van Faro gaat ondertekenen, is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed het programma Faro gestart. Dit programma is erop gericht om bestaande projecten die passen binnen het gedachtegoed van het verdrag te zoeken en ervan te leren.

Een voorbeeld van zo'n project is het HomeComputerMuseum (winnaar Brabantse Erfgoedprijs 2019): *Bart van de Akker heeft voor zijn grote verzameling computers - nieuw erfgoed - een museum opgericht: het HomeComputerMuseum. Het is ook een werkplek voor mensen met een autisme spectrum stoornis én er worden computers opgeknapt die vervolgens voor een*

schappelijke prijs worden verkocht aan mensen met een kleine beurs.

Bij dit project is het Faro-gedachtegoed - dat erfgoed bijdraagt aan de samenleving - dus al aanwezig. De RCE heeft inmiddels veel van dit soort projecten gevolgd, maar zoekt nog meer voorbeelden.

Het is de bedoeling om al het geleerde - praktijkkennis, instrumenten, werkwijzen en goede voorbeelden - beschikbaar te stellen. Zo kan er een instrumentarium worden aangereikt aan degenen die met erfgoed te maken hebben en zich een nieuwe werkwijze eigen willen maken.

De uitkomsten van het programma Faro leveren in het voorjaar van 2021 een advies op aan de minister van OCW over ondertekening van het Verdrag van Faro.

PROGRAMMA FARO IN FLEVOLAND

Jouke van der Werf en Els Bakker (Bureau op het Plein) zijn verbinders van het programma Faro. Tijdens de Erfgoedtafel presenteerden zij een aantal voorbeelden van projecten die vanuit de Faro-benadering bekeken kunnen worden.



Als Faro-verbinders zoeken Jouke en Els projecten die passen binnen het gedachtegoed van het programma Faro. Bij deze projecten is sprake van verschillende vormen van erfgoedparticipatie:

- Participatie waarbij het initiatief van de burger komt.
- Participatie waarbij de overheid of een ontwikkelaar de initiatiefnemer is.
- Participatie waarbij een instelling een project initieert.

Enkele voorbeelden van projecten die Jouke en Els hebben gevolgd - of in de toekomst gaan volgen - zijn:

Voorbeelden van participatie vanuit het initiatief van de burger:

- Inwoners van Zaandam hebben de **Fronikboerderij** (gemeentelijk eigendom) 'geclaimd' om er een ontmoetingsplek voor hun wijk van te maken.
- Bewoners van de **Regenboogbuurt** in Almere hebben zich verenigd in een stichting met als doel de kleuren van de buurt te behouden.

Een voorbeeld van participatie waarbij de overheid of een ontwikkelaar de initiatiefnemer is:

- **Eilanden van Hain** is een woningbouwproject dat grenst aan een cultuurlandschap. De corporatie probeert de bewoners erbij te betrekken. Ook hebben de bewoners zich

- samen met politieke partijen - georganiseerd, om te onderzoeken of het mogelijk is om van het cultuurlandschap een cultuurhistorisch recreatiepark te maken.

Een voorbeeld van participatie waarbij een instelling een project initieert:

- Voor het project '**Erfgoed in Haven**' heeft de TU Delft bewoners van Almere Haven gevraagd om in een dagboek op te schrijven wat zij belangrijk vinden in de wijk, zodat dit als input kan worden gebruikt bij een ontwerp voor de buurt.

Uit de projecten die Jouke en Els volgen - of hebben gevolgd - komen verschillende kernbegrippen naar voren:

- Saamhorigheid
- Erfgoedgemeenschap
- Hier worden verschillende betekenissen aan toegekend: de een heeft het over historische verenigingen, de ander over een groep vrijwilligers die bij erfgoed betrokken zijn.
- Conflict
- Samenwerking
- Democratisering
- Creativiteit
- Natuurkennis

- Eenzaamheid verhelpen
- Community building
- Identiteit
- Kennisvermeerdering: professionals en niet-professionals
- *Er zijn soms niet-professionals die meer weten over erfgoed - bijvoorbeeld over de Regenboogbuurt in Almere - dan professionals.*

Inmiddels zijn er twee onderzoekslijnen waar Jouke en Els op willen letten bij het volgen van projecten:

1. Hoe komt in verhalen van burgers de waardering voor plekken tot uitdrukking?
2. Hoe verloopt het contact tussen burger en overheid bij een burgerinitiatief?

UITGELICHT: Kunstambassadeurs Almere

Een project in Flevoland dat volgens Jouke en Els goed past binnen het Faro-gedachtegoed, is de Kunstambassadeurs in Almere.

Almere heeft een grote collectie kunstwerken in de openbare ruimte. Lange tijd speelde Museum De Paviljoens een belangrijke rol in het toezicht en beheer. Hiervoor faciliteerde het museum een vroege vorm van Kunstambassadeurs. Maar met de sluiting van De Paviljoens, stopte ook het toezicht en beheer.

Dat had zijn gevolgen. Zo werd het kunstwerk de Globe tijdens een herinrichting van het Globeplein weggehaald. Uiteindelijk hebben omwonenden en omliggende winkeliers ervoor gezorgd dat het kunstwerk terug op het plein kwam.

Marie-Josée Röselaers en Mark Wiechmann zagen dat de kunstwerken in de openbare ruimte werden bedreigd. Zij zijn daarom een half jaar geleden gestart met een nieuwe vorm van de Kunstambassadeurs. Elke Kunstambassadeur - inmiddels al 35 – vertegenwoordigt een kunstwerk in de openbare ruimte van Almere. Ze hebben veel kennis over het werk en houden toezicht. Dankzij de Kunstambassadeurs voert de gemeente inmiddels ook weer het onderhoud aan de kunstwerken uit.

FARO-PROJECTEN IN FLEVOLAND

Michaela, Jouke en Els vroegen de aanwezigen naar projecten in Flevoland waar sprake is van het Faro-gedachtegoed en waar zij hun aandacht op kunnen richten. Jouke had al enkele projecten in Flevoland geïnventariseerd, waaronder de Regenboogbuurt in Almere, het Nagele Museum en Stichting Geschiedschrijving Dronten. De aanwezigen kwamen ook met suggesties:



SwifterwinT

SwifterwinT is opgericht door bewoners en ondernemers in een windparkgebied. José Schreurs (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) legt uit dat het voornamelijk lokale boeren betreft die windmolens willen plaatsen en daarbij zijn geconfronteerd met archeologie. In eerste instantie stonden de meeste boeren hier niet positief tegenover. Archeologisch onderzoek kost immers (veel) geld. Maar gaandeweg, mede dankzij de kennis van professionals, raakten de boeren steeds meer geïnteresseerd in de archeologie.

Dokter J.H. Jansenziekenhuis

Peter Nijhof (Heemschut Flevoland) en Aukje van der Molen (Canon Noordoostpolder & Cultuur Historisch Centrum Noordoostpolder) spreken hun zorgen uit over de monumentale kunst in het Dokter J.H. Jansenziekenhuis in Emmeloord. Het gebouw heeft haar ziekenhuisfunctie inmiddels grotendeels verloren en de gemeente Noordoostpolder wil het slopen om op het terrein woningen te bouwen. Peter en Aukje hopen dat de kunst behouden kan blijven, bijvoorbeeld door een nieuwe functie te zoeken voor het oudste gedeelte van het voormalige ziekenhuis. Er zijn momenteel nog geen vrijwilligers die zich hiervoor inzetten, maar het is een gebouw waar veel inwoners van de Noordoostpolder een band mee hebben.

Cultuur Historisch Centrum Noordoostpolder (CHC NOP)

Aukje van der Molen is initiatiefnemer van het Cultuur Historisch Centrum Noordoostpolder. Het CHC NOP wordt gevormd door vier vrijwilligers. Het doel is om de cultuurhistorie van de Noordoostpolder te bewaren en uit te dragen. Inmiddels begint het bestaan van het CHC NOP onder inwoners te leven: ze komen spullen brengen en geven tips door.

Het CHC NOP heeft onderdak gevonden in het Cultuurbedrijf Noordoostpolder en heeft subsidies van de gemeente en het Prins Bernhard Cultuurfonds ontvangen.

Er wordt samengewerkt met onder andere Vrienden van Schokland en Canon De Noordoostpolder.

Erfgoednota Noordoostpolder

Marcella Marinelli (gemeente Noordoostpolder) vertelt dat de gemeente Noordoostpolder zeven jaar geleden een erfgoednota met de naam 'Erfgoed is mensenwerk' heeft opgesteld. Deze erfgoednota is van onderaf opgebouwd. Marcella constateert dat het lastig blijkt om er verder vorm aan te geven. Dat heeft mogelijk te maken met de beperkte financiële ondersteuning die de gemeente kan bieden aan erfgoedprojecten. Maar Marcella denkt dat de overheid ook meer ruimte moet geven aan burgers om met initiatieven te komen en op te pakken.

Jouke geeft aan dat de overheid ook kan helpen door middel van het overdragen van kennis aan burgers, bijvoorbeeld op het gebied van organisatie en logistiek.

Oral History Zeewolde

Lodewijk van Kemenade (Landschapsbeheer Flevoland) benoemt het Oral History project van Landschapsbeheer Flevoland. In het kader van dit project zijn in het verleden verhalen over de Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland verzameld en op de verhalenwebsite Flevolands Geheugen geplaatst.

Inmiddels heeft het Oral History project een vervolg gekregen in de gemeente Zeewolde. Daar zijn momenteel circa 15 vrijwilligers verhalen aan te verzamelen. Hierbij ligt de nadruk op verhalen over landschap en natuur, maar er is ook veel 'bijvangst': verhalen die over andere onderwerpen gaan. De interviews worden opgenomen (audio of video) en uitgewerkt. Vervolgens worden de verhalen op de website van Flevolands Geheugen geplaatst en via sociale media verspreid. Het verzamelde materiaal - opnames en transcripties - wordt door Batavialand beheerd.

Geheugen van Almere

Marie-Josée Röselaers (Kunstambassadeurs & Land Art Flevoland) wijst op het project 'Geheugen van Almere'. Dit was

een website waar verhalen over Almere op stonden. Het project is echter gestopt door geldgebrek. Marie-Josée kent enkele mensen die het wellicht weer op zouden willen pakken.

ArcheoHotspot Batavialand

Tineke Heise (Provinciaal Depot voor Bodemvondsten) vertelt over de ArcheoHotspot in Batavialand. ArcheoHotspots is een landelijk initiatief vanuit het Allard Pierson Museum. Het doel is om archeologie op een laagdrempelige manier onder de aandacht te brengen van het publiek. In de ArcheoHotspot in Batavialand kan het publiek kennis maken met het verhaal van de archeologie in Flevoland. Zo kunnen bezoekers er onder begeleiding van vrijwilligers (voornamelijk van AWN-Flevoland) kijken hoe archeologen te werk gaan, meewerken aan de uitwerking van archeologisch onderzoek of eigen vondsten laten onderzoeken.

Stichting Ongeland

Er wordt gewezen op de vrijwilligersorganisatie Stichting Ongeland. Deze stichting is onder andere verantwoordelijk voor het plaatsen van de herdenkingspalen bij vindplaatsen van vliegtuigen die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Flevoland zijn neergestort.



Boeren-Burengroep Land Art Flevoland

De landschapskunstwerken van Land Art Flevoland liggen verspreid over de provincie en het blijkt soms lastig om met alle omwonenden - veelal boeren - contact te houden. Martine van Kampen (Land Art Flevoland) wil daarom - in lijn met de Kunstambassadeurs in Almere - een 'Boeren-Burengroep' oprichten. Het doel van deze groep is om met de omwonenden van de landschapskunstwerken goede relaties op te bouwen en te onderzoeken of een samenwerking mogelijk is.

Museum Werkeiland Lelystad

Ellen Rozema (gemeente Lelystad) noemt het Werkeiland in Lelystad. De gemeente onderzoekt of daar in een houten barak een museale functie kan worden gerealiseerd.

Ook het **Torenbosje Dronten** en **VINDplaats Zenit** zijn mogelijk passende voorbeelden.

Andere suggesties? Meer informatie?

Andere suggesties mogen naar Jouke van der Werf (jouke@ophetplein.com) of Els Bakker (els@ophetplein.com) worden gemaild. Voor meer informatie over het programma Faro kan contact worden opgenomen met Michaela Hanssen (m.hanssen@cultureelerfgoed.nl).

UPDATES FLEVOLANDSE ERFGOED ORGANISATIES

Provincie Flevoland (Abigail Rousseau, Klaas van der Wielen en Hennie Tibben)

Abigail Rousseau:

Provincie Flevoland gaat aan de slag met het Erfgoedprogramma – het programma is inmiddels vastgesteld. Dit betekent dat de provincie allerlei nieuwe activiteiten gaat ontwikkelen. Zo hoopt de provincie dit jaar wederom erfgoedpop-ups te organiseren, voor meer publieksbereik en om 'Het Verhaal van Flevoland' onder de aandacht te brengen. Ook zullen de Erfgoedtafels blijven plaatsvinden.

De provincie is bezig met het themajaar Ode aan het landschap, dat plaatsvindt in 2021, van de NBTC. Dit bevindt zich nog in het beginstadium. Momenteel wordt er geïnterviewd welke partners hierbij kunnen aansluiten en welke activiteiten georganiseerd kunnen worden.

Klaas van der Wielen:

Klaas van der Wielen hoopt dit jaar te starten met de inventarisatie en waardering van het watererfgoed in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland.

Hennie Tibben (communicatie):

De provincie Flevoland wil het erfgoed graag in de schijnwerpers zetten, onder andere met behulp van een website en social media.

Het Flevolands Archief (Marloes van der Sommen)

- Voor Het Flevolands Archief staat 2020 in het teken van de afbouw van de samenwerking met Het Utrechts Archief.
- Er wordt gewerkt aan digitalisering (digitale conservatie).
- Dit jaar zal er een meerjarenbeleidsplan worden opgesteld.
- Bij partners zijn ambities voor het e-Depot opgehaald.
- Het digitaliseren van de filmcollectie is bijna afgerond.
- De toegankelijkheid van de fotocollectie van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders wordt verbeterd. Vanwege de gebruikte zoektermen kan er namelijk moeilijk in de collectie worden gezocht. Met behulp van het publiek, middels de website VeleHanden.nl, zullen nieuwe zoektermen aan de foto's worden gekoppeld.
- Het Flevolands Archief richt zich op storytelling: door middel van audio-ondersteuning zullen - via de website en in de studiezaal - verhalen worden verteld. Er wordt een chatfunctie ingericht.

Provinciaal Depot voor Bodemvondsten / Batavialand (Tineke Heise)

- Het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten is begonnen met het digitaliseren van oud opgravingsarchief.
- De ArcheoHotspot loopt goed.
- Binnenkort zal het programma voor de Archeologiedagen 2020 worden opgezet.
- Batavialand voert nog steeds overleg met het Rijk met betrekking tot het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot.

Gemeente Noordoostpolder (Marcella Marinelli)

- De gemeente Noordoostpolder gaat een kerkenvisie opstellen.
- Er wordt onderzocht of meerdere projecten die de gemeente van de grond wil krijgen, kunnen worden samengevoegd in een Erfgoed Deal.

Werelderfgoed Schokland (Marcella Marinelli)

- Marcella is bezig met de viering van 25 jaar Werelderfgoed Schokland.
- Recent is het managementplan voor Schokland voor de komende zes jaar opgeleverd. Dit managementplan is voornamelijk door de omwonenden opgesteld.

Heemschut Flevoland (Peter Nijhof en Piet Voermans)

Peter Nijhof:

- Heemschut Flevoland richt zich steeds minder op individuele gebouwen, maar meer op infrastructuur en landschap.
- In november vond een bijeenkomst plaats over de Landschapsvisie die de provincie aan het opstellen is. Heemschut Flevoland was daarbij aanwezig en heeft het nodige opgemerkt.
- Heemschut Flevoland houdt in de gaten wat er gebeurt met het groen langs de A6. Een deel wordt vervangen door Rijkswaterstaat. Er zijn echter ook groene knooppunten bij de gemeentelijke afritten Almere en Lelystad. Heemschut vindt dat die gemeenten minder zorgvuldig met het groen omgaan dan Rijkswaterstaat. Hier vraagt Heemschut bij die gemeenten dan ook dringend aandacht voor.
- Heemschut is bezig om het waardevolle groen van de hele provincie Flevoland in kaart te brengen. Hierbij wordt samengewerkt met de Nederlandse Tuinenstichting. Wanneer het overzicht is afgerond, wil Heemschut er ook met Landschapsbeheer Flevoland naar kijken.
- Heemschut Flevoland richt zich minder op bezwaarprocedures, maar probeert in een vroeg stadium mee te praten over de plannen. Wat betreft behoudsacties sluit Heemschut Flevoland in beginsel alleen aan als er initiatieven op lokaal niveau zijn.



- Een initiatief waar Heemschut Flevoland zich momenteel voor inzet, is het behoud van de Scholengemeenschap Lelystad. Het scholencomplex is op onderwijskundig gebied belangrijk geweest en heeft voor pionierskinderen veel betekend.

Piet Voermans:

- Piet Voermans maakt deel uit van een landelijke werkgroep van Heemschut die probeert gemeenten te stimuleren om een kerkenvisie op te stellen. De gemeente Noordoostpolder gaat zo'n kerkenvisie samenstellen. Bij de gemeente Dronten is Heemschut nog in overleg met de wethouder.
- Ook probeert Heemschut, samen met de Stichting Geschiedschrijving Dronten, een replica van een barak van het barakkenkamp in Dronten te realiseren. Als dit doorgaat, wordt Piet waarschijnlijk de bouwmeester.

AWN-Flevoland (Jan Boes)

- AWN-Flevoland gaat aan de slag met opgravingen bij de windparken Windplanblauw en Zeewolde.
- Op IJburg (het zand op IJburg komt uit Flevoland) heeft AWN-Flevoland een monitor gedaan. Daar zijn botten en artefacten gevonden.

- Op de Marker Wadden heeft AWN-Flevoland een verkenning uitgevoerd. Ook daar zijn botten en artefacten ontdekt.
- AWN-Flevoland doet mee met scheepsopgravingen en de maritieme fieldschool van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Elke vrijdag helpen vrijwilligers van AWN-Flevoland bij de ArcheoHotspot in Batavialand. Ze voeren daar eigen werkzaamheden uit, maar geven ook uitleg aan het publiek.
- AWN-Flevoland probeert samenwerkingen met andere organisaties uit te breiden. Zo heeft AWN-Flevoland Natuurmonumenten (Marker Wadden is een initiatief van Natuurmonumenten) aangeboden om een uitleg te geven over de geologische opbouw van de ondergrond in het Markermeer.

Museum Nagele (Anneke Zelhorst en Janny Spierenburg)

- Museum Nagele hoopt dat het Tiny Bauhaus deze zomer naar Nagele komt. Het Tiny Bauhaus heeft in het kader van 100 jaar Bauhaus (in 2019) al langs verschillende steden in Europa gereisd.
- Binnenkort zullen in Museum Nagele voorwerpen uit barakkenkamp Nagele worden tentoongesteld. De objecten zijn door Batavialand in bruikleen gegeven.
- Er zijn momenteel vacatures voor bestuursfuncties bij Museum Nagele. Voor deze functies is het niet noodzakelijk



om in Nagele te wonen. Wel is het van belang om affiniteit te hebben met de bijzondere architectuur van Nagele, de wisselexposities in het museum en het werken met vrijwilligers. Als iemand geïnteresseerd is - of iemand kent die mogelijk belangstelling heeft – hoort Museum Nagele het graag.

Gemeente Lelystad (Ellen Rozema)

Ellen Rozema gaat dit jaar een nieuw archeologiebeleid ontwikkelen. Het huidige beleid dateert namelijk uit 2008.

Canon De Noordoostpolder (Aukje van der Molen en Egbert de Vos)

- Sinds dit jaar is het boekwerk Canon De Noordoostpolder ook in het Engels verkrijgbaar. Het is onder andere te koop in Museum Nagele. Aukje hoopt dat het in de toekomst ook in Batavialand te verkrijgen zal zijn. De Nederlandse uitgave wordt ook nog steeds verkocht.
- Ook wil Canon De Noordoostpolder de ‘verreijkers’ aanvullen.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (José Schreurs)

In de toekomst zal burgerparticipatie een onderdeel worden van de selectie en aanwijzing van archeologische rijksmonumenten. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft hier echter nog geen ervaring mee.

José vraagt de deelnemers van de Erfgoedtafel om na te denken over welke archeologische vindplaatsen in Flevoland zij zo waardevol vinden, dat ze de status van rijksmonument verdienen. Aanvullend daarop nodigt José iedereen uit om te reageren wanneer deze vraag door de RCE wordt gesteld.

Ellen Rozema (gemeente Lelystad) stelt voor om de suggesties die de RCE niet van rijksbelang acht, maar die wellicht wel van regionaal belang zijn, te delen met de lagere overheden. Provincies en gemeenten kunnen immers ook monumenten aanwijzen.

Landschapsbeheer Flevoland (Lodewijk van Kemenade)

- Landschapsbeheer Flevoland probeert de waarde van bietenbruggen bij de eigenaren onder de aandacht te brengen. Dit is al gelukt bij een bietenbrug in Emmeloord. Van een andere bietenbrug (bij Ramspol) weet Landschapsbeheer nog niet wie de eigenaar is.
- Een ander project betreft de bijzondere essenbeplanting langs de Gooiseweg. Voor essen vormt de essentaksterfte een grote bedreiging, al valt het langs de Gooiseweg nog mee. Landschapsbeheer heeft de provincie geadviseerd om aangetaste bomen niet helemaal te kappen, maar alleen de takken eraf halen, zodat de stam - en daarmee het stamverband - behouden blijft.

- Landschapsbeheer Flevoland doet mee aan het landelijke project 'Behoud Groen Erfgoed', dat wordt gefinancierd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het betreft een plan voor het behoud van bedreigde wilde bomen en struiken in Nederland. Op 14 april zal hierover bij de RCE een symposium plaatsvinden.

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (David Jansma en Bart Hamer)

Voor de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek gaat dit jaar veel veranderen in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zo zal een gedeelte van het bevoegd gezag voor ontgrondingen bij gemeenten worden ondergebracht. David vraagt zich echter af of het erfgoed in de ondergrond goed beschermd blijft als lokale belangen in een gemeente mee gaan spelen. Wel zal er vanuit de provincie nog steeds advies worden gegeven. Dit blijft de Omgevingsdienst doen.

Ook worden in de Omgevingswet standaard vrijstellingen gegeven voor ontgrondingen waar geen vergunning voor hoeft worden aangevraagd. De vrijstellingen kunnen middels de Omgevingsverordening van de provincie worden aangescherpt of versoepeld. Hier voert de Omgevingsdienst momenteel gesprekken over, onder andere met de provinciaal archeoloog.

Land Art Flevoland (Martine van Kampen en Marie-Josée Röselaers)

- Ook dit jaar zal Land Art Flevoland weer tours langs de landschapskunstwerken en het Land Art Weekend organiseren.
- Martine gaat werken aan een beleidsplan voor de komende jaren.
- Land Art Flevoland wil de collectie uitbreiden met nieuwe werken. De Engelenzender van Moniek Toebosch is daar een van. Dit kunstwerk was in de jaren negentig te beluisteren via de autoradio: wie afstemde op de aangegeven radiofrequentie kreeg over de hele lengte van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad engelenzang te horen. Sinds januari 2020 kan de Engelenzender middels een app opnieuw beluisterd worden op de Houtribdijk. Rijkswaterstaat heeft het kunstwerk voor de komende drie jaar 'geadopteerd'. Land Art Flevoland wil het aan haar collectie toevoegen zodat het voor langere tijd beschikbaar blijft.
- Martine werkt aan een 'Masterplan voor een Upgrade'. Voor dit plan probeert ze alle beheerders en eigenaren van de landschapskunstwerken - vijf gemeenten en drie natuurorganisaties - bij elkaar te brengen om alle neuzen dezelfde kant op te krijgen. Ook is bij alle kunstwerken de huidige staat onderzocht: sommige werken bevinden zich in goede staat, maar bij andere werken - zoals Aardzee en De

Groene Kathedraal - is restauratie nodig. Land Art Flevoland hoopt hier de komende tijd geld voor binnen te halen.

- Als onderdeel van het Masterplan zal (waarschijnlijk dit jaar) een boek over de Land Art uitkomen.

Kunstambassadeurs (Marie-Josée Röselaers)

- Met de Kunstambassadeurs wil Marie-Josée zich inzetten voor een beschermde status voor de kunstwerken in de openbare ruimte in Almere. Ze merkt echter dat de term 'erfgoed' in Flevoland vaak als 'stoffig' wordt gezien en is daarom op zoek naar een andere term.
- Marie-Josée hoopt dat het project Kunstambassadeurs ook in andere gemeenten in Flevoland opgepakt zal worden.

Jouke van der Werf merkt op dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een afdeling heeft die zich bezighoudt met 'roerend erfgoed'. Kunst in de openbare ruimte valt daar ook onder. Die afdeling wil verder met het project Kunstambassadeurs.

José Schreurs (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) geeft aan dat op de website van de RCE verschillende projecten op het gebied van kunst in de openbare ruimte staan. De gegevens van de bijbehorende contactpersonen zijn daar ook te vinden.

Steunpunt voor Archeologie en (jonge) Monumenten

Het Steunpunt voor Archeologie en (jonge) Monumenten in Flevoland gaat twee bijeenkomsten organiseren:

1. Een bijeenkomst over de Omgevingswet.
2. Een bijeenkomst over participatie met betrekking tot erfgoedbeleid.

AFSLUITING

Heemschut Flevoland zou het zeer op prijs stellen als de provincie bij de volgende bijeenkomst een toelichting op de Landschapsvisie zou kunnen geven.

Martine van Kampen (Land Art Flevoland) is benaderd door Sandra Fatorić van de TU Delft. Zij doet onderzoek naar klimaatmaatregelen voor erfgoed. Organisaties die daar al mee bezig zijn - of in de toekomst mee aan de slag gaan - kunnen contact opnemen met Martine.

Volgende Erfgoedtafel

De volgende erfgoedtafel zal plaatsvinden in het najaar van 2020.

Indien een organisatie interesse heeft om gastheer te zijn van een bijeenkomst, kan er per mail contact worden opgenomen met Mauro.



Erfgoed
inZicht

4e ERFGOEDTAFEL FLEVOLAND
12 MAART 2020
VERSLAG

